

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

Vår dato:

17.06.2021

Vår ref:

2021/6869

Deres dato:

17.06.2021

Deres ref:

Steinkjer kommune

Postboks 2530

7729 STEINKJER

Saksbehandler, innvalgstelefon

Marte Synnøve Lilleeng, 74168224

Avslag på søknad om fellingstillatelse bjørn - Steinkjer - 17. juni 2021

Steinkjer kommune v/Linn Aasnes søkte muntlig torsdag 17. juni 2021 kl. 09:27 om tillatelse til skadefelling av en bjørn i Steinkjer og Namsos kommuner. Bakgrunnen for søknaden var funn av 2 sau skadet og 1 sau drept der bjørn var påvist skadevolder. Med bakgrunn i sannsynlig forekomst av binne, samt en helhetlig vurdering av situasjonen, avslår Statsforvalteren søknaden om skadefelling av bjørn. Avslaget ble formidlet per telefon torsdag 17. juni 2021 kl. 12:06. Dette er et skriftlig svar på både den muntlige og skriftlige søknaden. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknaden

Steinkjer kommune v/Linn Aasnes søkte muntlig om skadefellingstillatelse på bjørn i området Hornburu, Skjærsjøen, Gilten, i Steinkjer kommune torsdag 17. juni kl. 09:27. Den muntlige søknaden ble fulgt opp med en skriftlig søknad fra Steinkjer kommune, sendt til Statsforvalteren samme dag.

Søknaden begrunnes med funn av 3 skadde/drepte søyer. De ble funnet 16. juni og SNO har antatt skadedato 15. - 16. juni. Sauen er sluppet i området for 1 uke siden. Omsøkt avgrensning for fellingstillatelsen beskrives som området Hornburu, Skjærsjøen, Gilten med veiene som avgrensingspunkter.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

«...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak»*

Betingende fellingstillatelser

Rovviltnemnda for region 6 fattet vedtak om kvote for betinget skadefelling på bjørn i brev av 24. april 2021, etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Nemdas vedtak ble påklaget. Endelig vedtak ble fattet ved klageavgjørelse av Klima- og miljødepartementet i brev av 3. juni 2021. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, er statsforvalterne i region 6 tildelt en kvote for betinget skadefelling på totalt tre brunbjørner, gyldig fra 1. juni 2021 til og med 15. oktober 2021. Det er så langt ikke felt noen bjørner på denne kvoten.

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble etter behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011)) satt til 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Bestandsmålet for region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) er satt til 3 årlige ynglinger av bjørn.

Følgende fremgår av rovviltforliket;

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (...)

Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsetningen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig. (...)

2.2.19 Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. (...) I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet (...)»

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal og Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 22. mars 2018.

Forvaltningsplanen definerer hvilke deler av regionen forvaltningsmålet skal søkes oppnådd. Av forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 er følgende område definert som forvaltningsområde for bjørn: *«Trøndelag: Avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget».*

Brev fra statsråden

Det fremgår i brev fra Klima- og Miljøministeren 28. april 2014 at det skal være en tydeligere soneforvaltning:

«Et tydelig skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. (...) I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæringen og andre interesser skal der tilpasse seg rovdyrenes tilstedeværelse.»

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur».

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av rovviltnemnda i region 6 i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, der nemnda i sine vurderinger konstaterer at bestanden av brunbjørn ligger på det fastsatte bestandsmålet for region 6. Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte DNA-prøvene gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Ifølge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1986 - 2021 ble det mest sannsynlig født 8,5 bjørnekull i Norge i 2020. Rapporten forteller at antall beregnede i individ i region 6 har blitt redusert fra 2019 til 2020, mens det holdt seg stabilt eller noe økende i perioden 2017 til 2019. Beregnede antall ynglinger i 2020 var 2,9, mot 1,9 i 2019 og 2018.

Bestandsrapportene fra perioden 2016-2020 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, men at det siste året er antallet individer redusert, samtidig som bestandsmålet er nådd for første gang. Det ble registrert 29 individer av bjørn i regionen i 2020, 12 hanndyr og 17 binner. Dette er 5 dyr færre enn i 2019. Binneandelen er høy: 59 %. Den var før dette svakt avtagende siden toppen i 2015 (2019: 35 %, 2018: 37 % 2017: 39 % 2016: 38 %, 2015: 42 %, 2014: 37 %, 2013: 34 %, 2012: 31 %, 2011: 31 %, 2010: 30 % og 2009: 30 %). Det er i rovviltforliket fastsatt et måltall om minst 40 % binneandel. Dette målet var nådd for 2020. På bakgrunn av disse opplysningene anser Statsforvalteren i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivaretatt og at føre-var-prinsippet jf. § 9 derfor kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2021 er det så langt ikke registrert avgang av bjørner i region 6. I sammenheng med skadefelling av bjørn i Sverige vår 2020 ble det gjort et omfattende uttak av bjørn i grenseområdene mot Norge. Uttaket i Sverige kan påvirke

bestandssituasjonen i Norge. I Klima- og miljødepartementets vedtak datert 3. juni d.å, om kvote for betinget skadefelling på brunbjørn, står det følgende:

«Klima- og miljødepartementet opprettholder i hovedsak rovviltnemnda i forvaltningsregion 6 sitt vedtak om kvote for betinget skadefelling og lisensfelling for brunbjørn i 2021 av 23. april 2021. Departementet tar inn vilkår om at bjørnebinne(r) med unge(r) som opptrer sammen under skadefellingsforsøk og lisensfelling skal være unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles, skal være iverksatt. Videre tar departementet inn et vilkår om at Statsforvalteren skal gis fullmakt til å avslutte lisensfellinga dersom det blir felt binne under skadefelling eller lisensfelling.

Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet knyttet til bjørn i regionen. Departementet finner at den vedtatte kvoten for betinget skadefelling, eventuelt lisensfelling, av tre bjørner ikke truer bestandens overlevelse og ikke er til hinder for å nå det nasjonale og regionale bestandsmålet neste år. Departementet viser til at statsforvalteren i hvert enkelt tilfelle der det kan bli aktuelt med skadefelling blant annet skal gjøre en vurdering av om det finnes annen tilfredsstillende løsning for å forhindre tap av beitedyr.).»

Hovedårsaken til kjent avgang av bjørner i Norge er gjennom skadefelling, og delvis lisensfelling. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. I og med at den samlede belastningen er vurdert ved fastsettelse av kvote, jf. Rovviltnemndas vedtak datert 24. april d.å., og Klima- og miljødepartementets klageavgjørelse 3. juni d.å., tillegges naturmangfoldloven § 10 mindre vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder avslag av søknad om skadefelling av en bjørn i deler av Steinkjer og Namsos kommuner, og Statsforvalteren anser ikke §§ 11 og 12 som relevant i denne saken.

Statsforvalterens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

a) Områdets betydning som beitemark

I søknaden beskrives området det søkes skadefellingstillatelse i som Hornburu, Skjærstjøen, Gilten, i Nordfjella i Steinkjer og delvis Namsos kommuner. Statsforvalteren anser at området er beskrevet noe upresist. I området hvor skadene til bjørn er påvist slippes om lag 570 sau/lam på beite, ifølge Kilden.no. Disse tilhører fem besetninger i Dalbygda beitelag. Nærliggende beiteområde i nord (Solem) har om lag 350 sau/lam på beite og er en del av Overhalla beitelag som har om lag 4000 sau/lam. Området i sin helhet ligger i Østre Namdal reinbeitedistrikt som i hovedsak beiter i området på vinteren. Beiteområdet ligger i sin helhet utenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6, og området anses som et viktig beiteområde for sau i sommersesongen og i hovedsak vinterstid for tamrein.

b) Skadenes omfang og utvikling

Ved tidspunkt for søknad var det påvist tre skader forvoldt av bjørn i området Kviksåsetra i Steinkjer kommune. Forut for disse funnene er et kadaver registrert med skadevolder ukjent og vurdering usikker. Denne har antatt skadedato 13. - 14. juni 2021 og er funnet 2 km unna de tre påviste skadene. Under behandlingen av søknaden ble funnet ytterligere 2 lam, som ennå ikke er undersøkt for dødsårsak. Skadeomfanget er på nåværende tidspunkt forholdsvis lite.

c) Potensialet for fremtidige skader

Det er påvist 11 skader på sau forvoldt av bjørn i perioden 2011 til 2020 innenfor det omsøkte området. Disse forelå i 2013 (6), 2017 (4) og 2020 (1). I 2020 ble det påvist omfattende skader forvoldt av bjørn på besetning som beiter i Solem i Namsos kommune. Årets skader foreligger tidlig i beitesesongen. Det ifølge dyreeierne en uke siden dyrene ble sluppet i området. De påviste skadene i områder med sau og antall sau på beite tilsier at det er stort potensiale for fremtidig skade.

d) Mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak

Det er tidlig i beitesesongen. Dyrene har vært i området i om lag en uke. Statsforvalteren anser at forebyggende tiltak som skiller rovdyr og beitedyr (for eksempel tidlig nedsanking) er utfordrende å gjennomføre. Statsforvalteren er innstilt på å tildele beitelaget akuttmidler for intensivt kortvarig tilsyn i forbindelse med skadesituasjonen.

Ytterligere vurderinger

Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne regne med at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er nådd for 2020 i region 6, men det er ikke nådd på nasjonalt nivå. Området hvor bjørnen er påvist befinner seg utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksetting av skadefelling på bjørn skal dermed i utgangspunktet være lavere i disse områdene.

Statsforvalteren vurderer skadeomfanget som relativt lite, men med et stort skadepotensial utover beitesesongen. Imidlertid er den eneste bjørnen som er identifisert med DNA i dette området den senere tid en binne. Statsforvalteren er ikke kjent med at det er identifisert andre bjørner i området de senere år. Med grunnlag i dette vurderer Statsforvalteren at sannsynligheten for at en binne felles ved en eventuell skadefelling er relativt stor.

Statsforvalteren prioriterer rask analyse av eventuelle DNA-prøver fra området for å kunne styrke kunnskapsgrunnlaget om bjørneforekomsten i området.

I forbindelse med skadefellingssøknader i Meråker 2018 og Grong 2018 og 2019, ble hensynet til bestandssituasjonen til bjørn tillagt større vekt enn hensynet til den geografiske differensieringen jf. for eksempel brev fra Klima- og Miljødepartementet datert 14. august 2018 og fra Miljødirektoratet datert 27. august 2018. Det ble også gitt avslag til felling av bjørn nord for dagens skadesituasjon gjennom 2020 på grunn av antatt binneforekomst. Tidligere i 2020 ga Statsforvalteren avslag til skadefelling av bjørn i Grong ved flere anledninger, noe som senere ble omgjort av Klima- og Miljødepartementet, jf. brev fra Klima- og Miljødepartementet datert 2. juli 2020. Klima- og Miljødepartementet presiserte i brevet at skadeomfanget i seg selv dette året ikke alene var tilstrekkelig til å gi hjemmel for felling, men de la vekt på en vedvarende situasjon med skader på sau av et større omfang forårsaket av bjørn i de aktuelle områdene i en periode på 10 år. I tillegg var det

også påvist flere hannbjørner med DNA-analyse i Namdalen innværende år. Klima- og miljødepartementet presiserte i brev av 3. juni 2021 (sitert tidligere i dette vedtaket) at det i størst mulig grad skal unngås å felle binner, og at de tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles skal være iverksatt. En av de to bjørnene som ble felt på skadefelling i region 6 i 2020, var binne. Våren 2020 ble det i Sverige gjort et omfattende uttak av bjørn i grenseområdene mot Norge. Flere av disse var binner av ulik alder, som er antatt å også ha benyttet arealer i Norge. Dette uttaket kan påvirke utviklingen av den norske brunbjørnbestanden. Binnene som ble felt i 2020 inngår i beregningen av antall ynglinger, til tross for at disse ikke lenger er i live (Tabell 1). Dette er i tråd med retningslinjene for beregning av bestandsmål, men Statsforvalteren antar at dette kan ha betydning for hvorvidt bestandsmålet vil bli vurdert som oppnådd for 2021.

Tabell 1 Oversikt over binner som inngår i beregning av antall ynglinger region 6 2020. Kilde: [Nina rapport 1986](#).

Binne ID	Påvist første gang	
NT46 +	2009	Død
NT97	2012	
NT102	2013	
NT5 JL13 +	2013	Død
NT115	2014	
Z15-308	2015	
NT125	2016	
NT127	2016	
NT131	2016	
NT142	2017	
NT153	2018	
NT158	2018	
NT161	2019	
NT169	2019	
NT170 +	2019	Død
NT171	2020	
NT174	2020	

Tre av disse binnene ble registrert utenfor forvaltningsområdet for bjørn i region 6 i 2020. Dette var NT46 (som ble felt juli 2020), NT158 og NT125. Det er NT158 som er registrert i Bangsjøan-området.

Gitt nåværende kunnskap om forekomst av bjørn i området, vurderer Statsforvalteren risikoen for å felle binne i dette området som relativt høy. Hensynet til bestandens utvikling gis større vekt enn den geografiske differensieringen.

Statsforvalterens konklusjon

Ved søknadstidspunkt var det påvist tre skader forvoldt av bjørn ved Kviskåsetran i Steinkjer kommune. Det var i tillegg funnet en sau med vurdering 'ukjent, usikker' og 2 lam som ble funnet 17. juni er i skrivende tidspunkt ennå ikke undersøkt av SNO. Disse antas å ha en noe eldre skadedato.

Bestandsmålet for bjørn er oppnådd for region 6, men føringer fra Klima- og miljødepartementet tilsier at terskelen for uttak i områder med kjent forekomst av binne(r) skal være høy. Skadene foreligger på et tidspunkt i beitesesongen hvor det er utfordrende å gjennomføre forebyggende tiltak som skiller beitedyr og rovdyr. Det ble ved DNA-analyse påvist ei binne øst for skadeområdet i 2019 og 2020. Ingen andre bjørner er kjent fra DNA-treff i området på nåværende tidspunkt. Statsforvalteren vurderer derfor at ved en eventuell skadefelling kan sannsynligheten for å felle binne være større enn for å felle hannbjørn. Klima- og miljødepartementet tilførte 3. juni ved klagebehandling av Rovviltnemndas vedtak om skadefellingskvote for bjørn 24. april 2021, et særlig vilkår til kvote for betinget skadefelling der det forutsettes at det i størst mulig grad unngås å felle binne. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinne felles, skal være iverksatt. Som en følge av disse vurderinger kan Statsforvalteren ikke se at kravet i rovviltforskriften § 9 til skadenes omfang er oppfylt ved tidspunkt for søknad. Statsforvalteren avslår søknad om skadefelling.

Statsforvalterens vedtak:

Ut fra vurderingene ovenfor, vedtak om betingede tillatelser fra rovviltnemnda for region 6 av 24. april 2021, samt Klima- og miljødepartementets klagebehandling, og med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 6, **avslår Statsforvalteren i Trøndelag søknaden fra Steinkjer kommune datert 17. juni 2021 kl. 09:27 om tillatelse til skadefelling av en bjørn med utgangspunkt i funn av kadaver påvist til bjørn ved Kviskåsetran i Steinkjer.** Avslaget ble formidlet pr. telefon til Steinkjer kommune v/Linn Aasnes 17. juni kl. 12:06.

Klagerett og andre saksopplysninger

Dette vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages innen 3 uker etter at avgjørelsen er mottatt / gjort tilgjengelig på www.miljovedtak.no. En eventuell klage stilles til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Trøndelag. Klagen skal nevne det vedtak som klagen gjelder og nevne den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og eventuelle opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Seksjon naturmangfold

Marte Synnøve Lilleeng
seniorrådgiver
Seksjon naturmangfold

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672	7485	TRONDHEIM
	Torgarden		

Øystein Solheim			
Statens naturoppsyn	Postboks 5672 Torgard	7485	TRONDHEIM

